

РЕЦЕНЗІЯ

доцента кафедри дизайну тканин та одягу
Харківської державної академії дизайну і мистецтв,
кандидата мистецтвознавства Владислави ГУРДІНОЇ
на дисертацію **ЛІНЬ Яньвєня “ОБРАЗНО-СТИЛІСТИЧНІ ТА
ФОРМАЛЬНО-ЕСТЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДИЗАЙНУ ЧОЛОВІЧОГО
КОСТЮМА КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ”**, подану на
здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю
022 «Дизайн» галузі знань 02 «Культура і мистецтво»

Актуальність теми дослідження та зв'язок з науковими програмами, темами

Дизайн чоловічого одягу формується і набуває розвитку в історичних і соціокультурних умовах, під впливом технологічного прогресу та модних тенденцій. Він сприяє ідентифікації чоловіків у різних аспектах та організовує невербальну комунікацію.

Взаємовплив між Західними та Східними країнами, зокрема Китаєм, формує глобальні і локальні особливості образно-стилістичного аспекту костюма. Здобувач стверджує, що сучасний дизайн чоловічого костюма демонструє еволюцію та трансформацію типобразів чоловіків, які склалися історично, а також процес формування абсолютно нових образів. Зростання інтересу до а-гендерного дизайну і концепції «нової маскулінності» ставить нові вимоги до проектування. Вказані аспекти є малодослідженими, а традиційні методи проектування костюма не вирішують весь комплекс зазначених проблем, що й визначає актуальність дослідження. Здобувач підкреслює необхідність осмислення образно-стилістичного і формально-естетичного аспектів дизайну чоловічого костюма, зокрема через призму взаємовпливів одягових культур західноєвропейських країн і Китаю, що дозволяє комплексно вирішувати питання концептуально-образного проектування костюма за вимогами сучасності.

Дослідження виконувалося відповідно напрямку наукової роботи факультету «Дизайн середовища» та кафедри ДТО ХДАДМ в межах науково-дослідної теми «Сталий розвиток як вектор формування сучасної проектної культури» (державний реєстраційний номер: 0122U200902).

Обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Наукові положення дисертаційної роботи Лінь Яньвєня обґрунтовано результатами вивчення значного теоретичного та фактологічного матеріалу. Вони базуються на фундаментальних положеннях сучасної науки та результатах наукових праць зарубіжних і вітчизняних вчених. Чітко сформульовано актуальність теми, мету і завдання дослідження, об'єкт і предмет аналізу, а також обґрунтовано новизну та практичне значення результатів дослідження. Робота є комплексною, предмет дослідження вивчено всебічно та системно.

В межах системного підходу здобувачем застосовано методи аналітичного, історико-типологічного, порівняльного аналізу щодо виявлення характерних особливостей типології образів та історичних форм чоловічого вбрання, що також сприяло узагальненню образно-стилістичних трансформацій та інтерпретацій чоловічого костюму в означений період. Для систематизації та узагальнення науково-літературних джерел застосовується літературно-аналітичний метод. В аналізі форм, пропорцій, конструкцій, колориту і фактур чоловічого костюма, автором застосовано методи образно-стилістичного, системно-структурного, формального і морфологічного аналізу. Також виокремлено історичні стилі чоловічого вбрання, охарактеризовано образи і стилістику їх сучасних інтерпретацій та тенденції розвитку, завдяки методу класифікації. Здобувачем застосовані методи мистецтвознавчих, історико-культурологічних, соціологічних, психологічних і проєктних знань.

Цілісність роботи забезпечується належним структуруванням матеріалу. Логічність викладення матеріалу дозволила автору перейти від аналізу сучасного стану проблеми до пропозицій щодо її вирішення.

Оцінка змісту і структури дисертаційної роботи

Дисертаційну роботу виконано на кафедрі «Дизайн тканин та одягу» (ДТО) ХДАДМ під керівництвом О.М. Лагоди – доктора мистецтвознавства, професора, завідувачки кафедри ДТО.

Результати дисертаційного дослідження представлені на 243 сторінках. Основний текст роботи становить 157 сторінки та складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків. Список використаних джерел містить 222 позиції, додатки – альбом ілюстрацій подано на 48 сторінках.

Структура дисертації та послідовність викладу матеріалу відповідають поставленим цілям і завданням дослідження. Дисертація написана чітко, а ілюстративний матеріал має високий ступінь інформативності.

У вступі дисертант розкриває загальну характеристику роботи, її актуальність, теоретико-методологічні засади та зв'язок дослідження з науковими програмами, планами, темами. На підставі критичного аналізу наукових праць за напрямом роботи ним визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, хронологічні межі та методи дослідження; окреслено наукову новизну та практичне значення отриманих результатів; наведено відомості щодо апробації та впровадження результатів дослідження.

У першому розділі автором проведено аналіз та систематизацію наукових, фахових джерел за темою дослідження та сформовано його методологію. Матеріали цього розділу формують чітке уявлення про складність об'єкту дослідження та багатоаспектність предмету дослідження. Здобувачем переконливо доведено, що складність дослідження образно-стилістичного аспекту чоловічого костюму потребує глибокої аналітичної роботи щодо типобразів чоловіків.

Другий розділ присвячено розвитку чоловічого одягу в період його формування як традиційної класичної форми костюма. Дисертант окреслює характеристики образу «джентельмена», особливості сарторіальної моди та формування стилю денді в одязі. Заглиблюючись у тему, здобувач характеризує роль військової уніформи у формуванні образу чоловіків XIX – початку XX століття, розкриває особливості її формування та вплив на дизайн світського костюму. Підкреслено, що варіативність образно-стилістичного і формально-естетичного аспектів дизайну чоловічого костюму значно зросла протягом XX століття, але залишалася в межах «традиційної маскулінності». Здобувач обґрунтовує актуальність образів джентельмена і денді під час появи альтернативних та неформальних чоловічих образів під впливом субкультур, а також формування а-гендерного дизайну одягу, що позбавляє чоловічий одяг не тільки статевих, але й вікових ознак.

У третьому розділі досліджено історичний взаємовплив європейської та китайської одягових культур, його причини та наслідки для чоловічої моди в Європі та в Китаї. Аналізуючи особливості китайської культури одягу, дисертант обґрунтовує важливість текстильних матеріалів та естетичного оформлення, а також те, що на межі XIX – XX

ст. чоловіча мода в Китаї залишалася глибоко символічною і в своїх ціннісних орієнтирах, в протизагу чоловічого костюма Європи. В китайському суспільстві переважала традиційна модель культури одягу: система моди перебувала під впливом державницьких політичних, ідеологічних і релігійних установок. Особливий інтерес для здобувача становлять шляхи проникнення західних стильових елементів моди, зіткнення культур, культурного привласнення, коректного взаємного інтегрування та творчого переосмислення у сфері моди. Він відзначає, що сучасна модна інтеграція розширює кордони культурного обміну і чоловіча мода в Китаї еволюціонує до рівня розвитку світової моди. Автор наводить приклади успішних дизайнерів.

Четвертий розділ присвячено сучасному дизайну чоловічого одягу та тенденціям його розвитку. Здобувач доводить, що основними напрямками розвитку моди є технологічні інновації та екологічна спрямованість. Дисертант виділяє закономірну уніфікацію, стандартизацію, традиційне формоутворення, а також гнучку гендерну характеристику, розмаїтість образів і стилістичних пошуків «нової маскулінності». Він розглядає вплив субкультур та вуличної моди на чоловічий костюм та еkleктику, як провідний образно-стильовий напрямок. Здобувач підкреслює, що, як відбиток нових реалій сучасного постмодерного суспільства, сформувався та активно розвивається новий – номадичний дискурс дизайну. Тут на перший план виходить «нова маскулінність», а-гендерні та а-вікові тренди. Здобувач також виділяє важливість комунікативної ролі вбрання, нівелювання специфіки елітарного і масового, посилення ігрового принципу переосмислення та переробки форми, деконструкцію, що втрачає ціннісні орієнтири та підґрунтя традиційних культур. Дисертант доводить, що початок ХХІ ст. став пропозицією вбрання для різноманітних соціально-психологічних типів людей, одним з яких є «урбаністичний номад». Urban Nomad, як сучасний типобраз, що уособлює новий соціально-психологічний тип людини епохи постмодерну. Автор ретельно окреслює типологію номадичних образів і встановлює глобальні та локальні тренди.

Загальні висновки по дисертації є логічними, послідовними і дають відповіді на поставлені в дисертації завдання.

Відповідність вимогам академічної доброчесності, що пред'являються при здобутті ступіня доктора філософії

У результаті вивчення дисертаційної роботи порушень академічної доброчесності не виявлено. В дисертації наявні посилання на відповідні джерела, зазначені у списку використаних джерел. У рецензованій дисертації не виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації та інших порушень, що могло б поставити під сумнів самостійний характер виконаної здобувачем роботи. Дисертація пройшла перевірку сертифікованою програмою StrikePlagiarism.

Наукова новизна положень, висновків та результатів дисертаційної роботи

Представлена робота, поза сумнівом, має наукову новизну. Насамперед, через виявлення та систематизацію змін щодо образно-стильового та формально-естетичного аспектів дизайну чоловічого одягу. Дисертантом вперше: окреслене методологічне підґрунтя формоутворення чоловічого костюму як об'єкту дизайну в контексті домінуючих уявлень людства про «маскулінність» як ключову характеристику гендерної ідентичності в моді; обґрунтовано засоби гармонізації різних елементів у структурі костюма, завдяки яким еволюціонує формотворчий процес, формуються стильові константи вбрання та типообрази чоловічої моди; виявлено зміни в структурі чоловічого костюма, в асортименті одягових речей, їх трансформацій в межах зовнішньої форми чоловічого вбрання, його силуетно-стильових характеристик; представлено результати порівняльного аналізу формотворчих змін європейського і китайського чоловічого костюму, продемонстровано їх взаємовплив і залежність у чоловічій моді досліджуваного періоду культури одягу Заходу і Сходу. Здобувачем було уточнено і доповнено: пласт знань щодо еволюції форм чоловічого вбрання в контексті мілітарного впливу на образно-стильові трансформації європейського і китайського костюму; охарактеризовано естетику мілітаризованої форми чоловічого костюма в її історичному розвитку; проведено поглиблений аналіз тенденцій і напрямів розвитку сучасної глобалізованої чоловічої моди у контексті етико-гуманістичної, екологічної та технологічної концепцій сучасності. Важливими для подальших досліджень і практики дизайнерів є розкриті базові критерії та уявлення щодо «маскулінного» в чоловічому костюмі, засобів його демонстрації засобами дизайну в образних і стилістичних інтерпретаціях; формотворчі закономірності дизайну чоловічого костюма, обумовлені процесами

індивідуалізації та знеособлення, розвитком футуристичної та постапокаліптичної моди, яка активно розвивається у номадичному дискурсі сучасного дизайну в нових образно-стилістичних і естетичних проявах.

Повнота викладу основних результатів дисертації в опублікованих працях

Основні положення і результати дослідження викладено в 9 наукових працях, серед яких: 3 – у фахових наукових виданнях, які входять до переліку МОН України (категорія Б), одна – у науковому виданні гуманітарного спрямування, яка додатково відображає наукові результати дисертації, 5 – у збірках матеріалів наукових конференцій, в межах яких матеріали дослідження пройшли апробацію. Наукові праці оприлюднено одноосібно і у співавторстві з науковим керівником. Автору в них належить збір та систематизація матеріалу, формулювання основних висновків. Публікації здобувача за темою дисертації повно і адекватно розкривають її зміст.

Теоретичне і практичне значення одержаних результатів дослідження

Висвітлені у дисертації наукові положення та матеріали є науково-обґрунтованою базою для розробки сучасного чоловічого костюма і можуть бути використані в навчальному процесі для підготовки фахівців з дизайну, а також у дизайн-діяльності досвідчених дизайнерів і брендів. Основні положення та результати дисертації знайшли практичне застосування в освітньому процесі, зокрема, під час проходження педагогічної практики аспіранта у 2023 р. на кафедрі ДТО ХДАДМ в групі магістрів, та під час роботи дисертанта в якості дизайнера у Dalian DAYANG TRANDS Apparel Co., Ltd.

Дискусійні питання та зауваження щодо змісту дисертації

Поряд із загальною позитивною оцінкою дисертаційної роботи Лінь Яньвєня, варто навести наступні зауваження та рекомендації:

1. Можливо варто було приділити більше уваги субкультурам ХХ століття та їх впливу на чоловічий костюм.
2. Також хотілося б побачити більш конкретні розширені приклади. Так, в підрозділі 2.2 здобувач визначає кемп як одну з

превалюючих форм дендізму сучасності. Можливо, варто було навести більш конкретні елементи одягу, що формують образ кемп-денді чи фотографії яскравих представників.

3. На нашу думку, оформлення у таблицях та інфографіці результатів дослідження підсилило б роботу і покращило сприйняття матеріалу.

Втім, висловлені зауваження мають рекомендаційний характер і не применшують наукової цінності представленої дисертаційної роботи.

Загальна оцінка дисертаційної роботи

В цілому, дисертаційна робота Лінь Яньвєня на тему “Образно-стилістичні та формально-естетичні аспекти дизайну чоловічого костюма кінця ХІХ – початку ХХІ століття” є завершеним, самостійним науковим дослідженням, що виконане на належному теоретичному рівні. За актуальністю, ступенем новизни, науковим рівнем і практичною значущістю, а також змістом та оформленням, дисертаційна робота відповідає вимогам Наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації». Її структура та обсяг відповідають вимогам чинного законодавства України, що передбачені в п. 29 Постанови Кабінету Міністрів України № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» від 23.03.2016 р. зі змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 283 від 03.04.2019 р. та № 502 від 19.05.2023 року, а також «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р.

Автор дисертаційної роботи – Лінь Яньвєнь заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 022 «Дизайн» в галузі знань 02 «Культура і мистецтво».

Рецензент:

кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри дизайну тканин
та одягу Харківської державної
академії дизайну і мистецтв

Владислава ГУРДІНА

